

SÅ GÅR DET FÖR SKOGSINDUSTRIN

LÄGET PÅ TRÄVARUMARKNADEN MED ANLEDNING AV KRIGET I UKRAINA

- Sanktioner mot Ryssland leder till osäkerhet på den europeiska trävarumarknaden.
- Marknaderna i Baltikum och Storbritannien lär påverkas mest av minskad rysk export.
- God tillgång på svenska råvaror, men logistiken riskerar att bli en utmaning.

Christian Nielsen

Marknadsanalys
trävaror
christian.nielsen
@skogsindustrierna.se
072-209 84 30

I spåren av sanktioner mot Ryssland

På grund av det geopolitiska läget råder nu en viss oro och ett högt tryck på trävarumarknaden. Ryssland är världens största exportör av trävaror, och utbudet av trävaror därifrån förväntas minska. I spåren av sanktioner och handelsbegränsningar spås importen till Europa minska med cirka 10 miljoner kubikmeter på årsbasis, vilket motsvarar cirka 10 procent av den europeiska konsumtionen. Det skapar förstås en stor osäkerhet för europeiska konsumenter när etablerade kontrakt och handelsmönster behöver ses över.

Men ur ett större perspektiv är Europa som helhet en nettoexportör av trävaror med 25 miljoner kubikmeter per år, vilket alltså motsvarar mer än dubbelt så stor volym som den som faller bort på grund av sanktionerna mot Ryssland. Det finns alla möjligheter för trävarumarknaden att åter komma i balans fram mot hösten. Dock kommer utvecklingen på viktiga exportmarknader, samt i vilken mån det blir störningar på logistikmarknaden, påverka den möjligheten.

Än viktigare blir också utsikterna om man blickar fem, tio år framåt. Den globala trävarumarknaden har länge kunnat förlita sig på rysk trävaruproduktion för att möta sina ökade behov av hållbara byggmaterial – något som nu ter sig högst osäkert. Det finns all anledning att inom Europa se över möjligheterna att bättre kunna förse både den globala och interna marknaden med förnyelsebara trävaror. Inte bara idag, utan även om tio år.

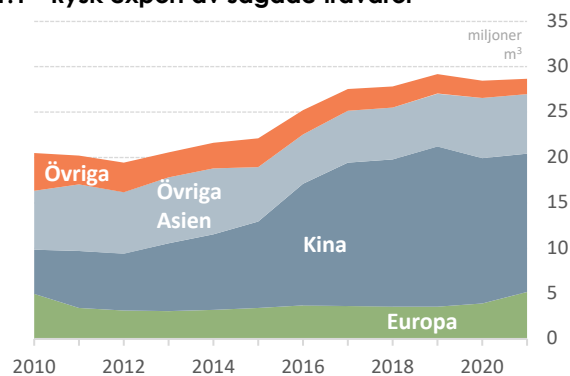
Trävarumarknaden

I spåren av kriget i Ukraina upphörde trävaruimporten i stort sett helt till Europa från Ryssland och Belarus redan i ett tidigt skede. En hel del oro och osäkerhet har skapats på den europeiska marknaden om hur tillgången på trävaror ska utveckla sig. En situation som redan under den tidiga våren har lett till hög efterfrågan och ett ökat tryck på trävarumarknaden.

I sammanhanget är det värt att notera att Ryssland nyligen har gått om Kanada som världens största trävaruexportör. Inte nog med att Ryssland motsvarar den största nuvarande exportören, utan det är också den region i världen där det bedöms finnas störst potential att öka utbudet av trävaror efterhand som efterfrågan i världen förväntas öka.

Det är bara cirka en sjättedel av den ryska exporten som går till Europa. Majoriteten av den nuvarande ryska exporten går till Asien, framförallt till Kina som står för två tredjedelar av rysk export.

1.1 Rysk export av sågade trävaror

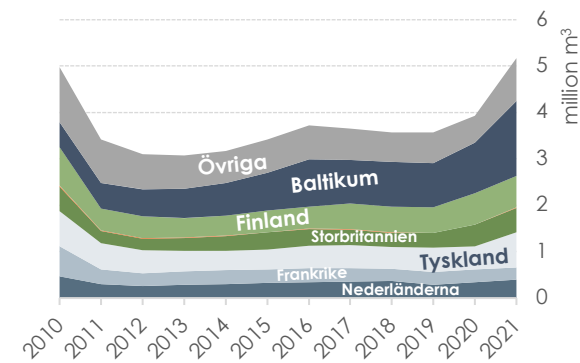

Källa: Svandata och Skogsindustrierna

Ur ett europeiskt perspektiv motsvarar det ungefär 10 procent av den totala konsumtionen i Europa.

Den största påverkan på den europeiska importen kan förväntas på dels den baltiska marknaden och i förlängningen också den brittiska marknaden. Dessa är båda känsliga för förändringar i den ryska importen. Även andra länder kan väntas påverkas, såsom Finland och Tyskland, men å andra sidan har de en stark inhemsk produktion och signifikant nettoexport, vilket bör ge dem större flexibilitet att hantera sina förutsättningar.

1.2 Rysk export av sågade trävaror till Europa

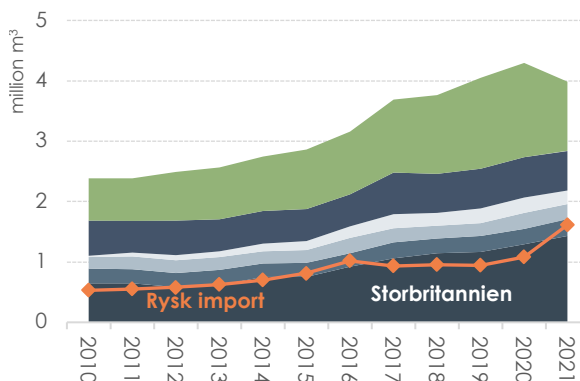

Källa: Svandata och Skogsindustrierna

I ett initialt skede var det den baltiska marknaden som drabbades hårdast när de ryska leveranserna tvärt stoppades. Det är den marknad som har haft den största importen från Ryssland och Belarus. Samtidigt som de är stora importörer, är de baltiska länderna också stora exportörer till andra länder i Europa. Den minskade importen kan därför antingen tänkas slå direkt mot baltiska konsumenter, alternativt, om den inhemska produktionen stannar kvar i de baltiska länderna, slår den istället mot de länder i Europa som de baltiska länderna normalt sett brukar exportera till. I det korta perspektivet är det dock troligt att den baltiska marknaden drabbas först efterhand som ryska kontrakt har stoppats tvärt, men att balterna fortfarande har aktiva exportkontrakt till andra delar av Europa.

Storbritannien är Baltikums största exportmarknad och exporten motsvarar över tid nästan exakt den volym som balterna i sin tur tidigare har importerat från Ryssland.

1.3 Baltisk export av trävaror i relation till rysk import

Källa: Svandata och Skogsindustrierna

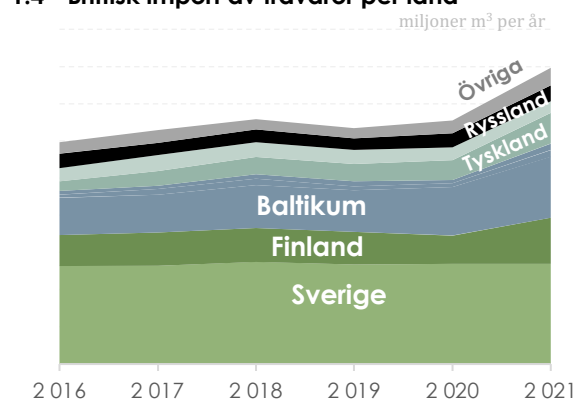
Påverkan på Storbritannien

Den brittiska marknaden i sin tur är starkt beroende av sin trävaruimport. Svenska sågverk är den enskilt största leverantören, som täcker lite mer än en tredjedel av importbehovet. Till skillnad från britternas import från Baltikum och andra delar av Europa är denna handel relativt opåverkad av de nu

förändrade handelsmönstren på grund av kriget i Ukraina.

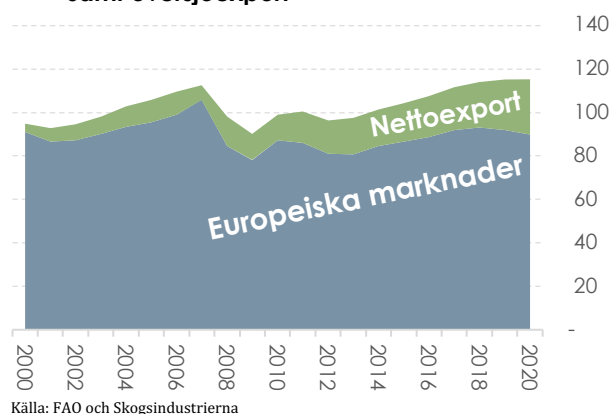
Före kriget stod Ryssland för cirka fem procent av Storbritanniens import av trävaror. Utöver den direkta importen från Ryssland har majoriteten av britterna leverantörer i sin tur också en betydande import från Ryssland. När importen från Ryssland nu påverkas riskerar det därför också att minska utbudet från många andra av deras leverantörer motsvarande nästan 50 procent av deras totala import. För Finland och Tyskland finns det dock ett visst mått av flexibilitet med tanke på att de båda har en betydande egen produktion av trävaror. Utöver det är det framförallt exporten från Sverige som håller sig relativt opåverkad av handelsbegränsningarna med Ryssland, och motsvarar cirka 30 procent av den brittiska importen.

1.4 Brittisk import av trävaror per land

Men i ett större perspektiv ska man också minnas att Europa som helhet är nettoexportörer av trävaror med hela 25 miljoner kubikmeter per år, vilket alltså är mer än dubbelt så mycket som det bortfall som nu sker från bland annat Ryssland. Tillgången på trävaror finns alltså redan i Europa, och utvecklingen framåt är snarare beroende på hur stark efterfrågan är från världsmarknaden.

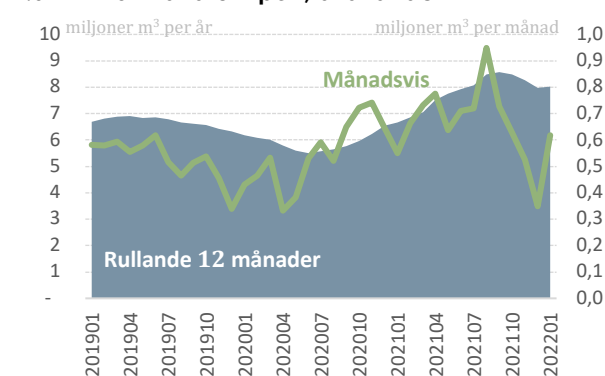
1.5 Europeisk sågverksproduktion, till europeiska marknader samt översjöexport

Läget i Europa vid inledningen av året

Under pandemin var läget på trävarumarknaden pressat. Trots en rekordhög produktion hade lagernivåerna pressats ner till rekordlåga nivåer, både i Sverige och för andra stora producentländer i Centraleuropa. Situationen ledde till kraftigt ökade priser och kan i stora drag sammanfattas som att den var driven av efterfrågan från Storbritannien, men också från USA. På den brittiska marknaden syntes detta tydligt i prisutvecklingen, men också i hur den samlade importen var tillbakapressad under sommaren 2020, för att sedan kraftigt behöva öka igen för att kompensera. Vid inledningen av 2022 tyder allt på att den brittiska marknaden har hunnit i kapp och dessutom lyckats bygga upp en viss buffert i sina lager, karakteriserat av en stabilisering av importtakten.

1.6 Brittisk trävaruimport, alla länder

På liknande vis kan man tolka den tyska sågverksproduktionen. Tyska sågverk var under pandemin duktiga på att ställa om sin produktion till den amerikanska marknaden. Men när den amerikanska efterfrågan och sedermera priserna för en kort stund sjönk och normaliserades under sommaren 2021 minskades tyskarnas export kraftigt. När priserna började stiga framåt hösten fanns det inte längre transportresurser att få tag i för att kunna återuppta exporten. Den tyska produktionen fortsatte därmed att minska signifikant efterhand som de började mäta den centraleuropeiska marknaden.

1.7 Tysk sågverksproduktion

Källa: Destatis

Syntes – marknadsläget

Man skulle kunna sammanfatta situationen som att Europa kom in i det nuvarande marknadsläget med ett gott utgångsläge efter pandemin. Storbritannien och de centraleuropeiska producenterna hade återigen fyllt på sina lager och i Tyskland fanns det dessutom outnyttjad produktionskapacitet. När handeln mot Ryssland tvärt stoppades skapade det dock, fullt rimligt, lite av en chockeffekt på marknaden. På några månaders sikt bör dock den chocken kunna dämpa sig efterhand som gamla stoppade kontrakt med Ryssland byts ut mot kontrakt med nya leverantörer.

Vad vi kan förvänta oss till efter sommaren och framåt hösten blir i stort beroende på hur världsmarknaden och kanske framförallt den amerikanska marknaden utvecklar sig. Där finns det fortfarande en stor underliggande efterfrågan som inte har mättats. I vilken mån det finns transporttillgänglighet för centraleuropeiska producenter till USA kommer därmed att bli en nyckelfaktor för utvecklingen i närtid.

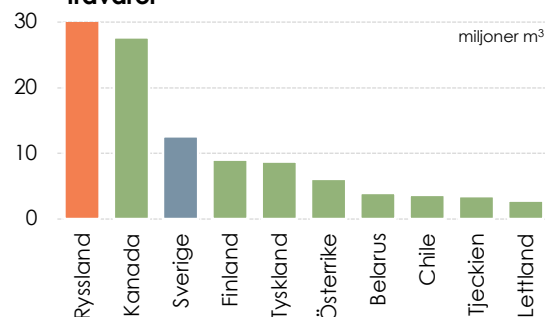
Just transportererna är också den faktor som innebär den största risken för svenska producenter. Svensk sågverksindustri står just nu väl rustade för att möta en ökad efterfrågan från resten av Europa för att kompensera för bortfallet av trävaruimport från Ryssland och Belarus. Men det hjälper föga om inte transportresurserna finns tillgängliga att få råvara till sågverk och produkt till kund.

Logistikmarknaden var pressad redan under pandemin och hade inte helt hunnit återhämta sig. Nu syns tydliga tecken på att läget åter kan förvärras. Det råder brist på både lastbilar och chaufförer efterhand som de har återvänt till sina hemländer. Även för sjöfarten har det blivit försvårande omständigheter när det återigen har blivit störningar i samband med sanktioner mot ryska operatörer. Även om den direkta påverkan för svenska producenter är i en begränsad omfattning får det även en indirekt påverkan när transportköpare runtom i världen försöker hantera sina logistikbehov.

Långsiktiga effekter

Trots ett stort fokus på den press som trävarumarknaden förväntas vara under våren, finns det också mer långsiktiga implikationer. I takt med ett ökat intresse för hållbart byggande förväntas efterfrågan på trävaror öka i världen de närmaste fem, tio åren. Samtidigt förväntas utbudet från Kanada, världens tidigare största trävaruexportör, under perioden succesivt fortsätta att minska. Det sker som konsekvens av intensiva barkborreangrepp där för nära 15 år sedan. Även om det finns vissa möjligheter att öka produktionen i andra delar av Nordamerika räcker inte volymerna till, och de är dessutom av en signifikant sämre kvalitet.

1.8 Världens största exportörer av sågade trävaror

Källa: FAO och Skogsindustrierna

Frågan på den globala trävarumarknaden har därmed länge varit var det kan tänkas finnas volymer nog för att möta den ökande efterfrågan, och det minskade kanadensiska utbudet. Tills nyligen har svaret varit att det framförallt var den ryska produktionen som skulle behöva öka. I nuvarande läge är det dock mycket svårt att se att Ryssland skulle kunna tänkas utvecklas till att ta en sådan plats på världsmarknaden även på en medellång sikt om fem, tio år.

Framtiden blir därmed återigen något oviss om hur man på världsmarknaden ska finna balans mellan utbud och efterfrågan under 2020-talet.

Ett frågetecken är också hur produktionspotentialen i Europa kan riskera att begränsas framöver. Ur ett europeiskt perspektiv kan det finnas skäl att på nytt se över möjligheterna att bättre bidra till den globala efterfrågan på förnyelsebara byggnadsmaterial och självförsörjandet på den interna marknaden. Inte bara på kort sikt utan, kanske än mer viktigt, under det närmaste decenniet.